



20 tips voor een klimaatgezonde tuin

advies van de tuincoach

De klimaatuitdaging is groter en dringender dan ooit! De negatieve gevolgen van de klimaatverandering voelen we ook in Oost-Vlaanderen. Extreme buien worden afgewisseld met lange periodes van droogte. Hittegolven komen steeds vaker voor.

Maar samen kunnen we het tij nog keren. Om hitte, droogte en wateroverlast te bestrijden, zijn twee maatregelen nodig: **vergroenen en ontharden**.

Jij en je tuin(tje) zijn een stuk van de oplossing! Ook in de stad kan je meer groen creëren op je dak, je gevel, je balkon of koertje.

De tips in deze folder helpen om meer ruimte te creëren voor water en biodiversiteit. Zo krijg je een woonomgeving vol leven, waar bijen, vlinders, vogels zich thuis voelen. Zij helpen je straks ontspannen met hun vrolijk gefladder en gekwetter.

Vlaanderen is sterk verstedelijkt en de beschikbare ruimte is schaars. Er is nood aan meer groene ruimte. Door je tuin of terras als een stukje natuur in te richten, heb je niet alleen een aangename plek om te toeven. **je draagt ook bij aan een beter klimaat.**

Via allerlei verhardingen zoals gebouwen en bijgebouwen, wegen, terrassen, opritten, zwembaden, enz... krijgt regen geen kans om in de bodem te dringen. Zo werken we droogte in de hand. De bodem moet een spons worden die water vasthoudt voor een lange periode.

Denk dus goed na of die verharding (nog) nodig is! Bovendien houden al die stenen, betonklinkers of asfalt de warmte vast, waardoor het nog warmer lijkt. Vandaar dat ook huizen in de stad nood hebben aan gevelgroen of een groendak om het koel te houden.

Wist je dat 9% van de grondoppervlakte in Oost-Vlaanderen private tuinen zijn? En wist je dat amper 5,5% van onze provincie bedekt is met bossen? Bomen zijn de beste technologie om het klimaat te regelen. Bovendien verslinden ze geen energie zoals een airco! Als alle Oost-Vlamingen hun woonomgeving vergroenen en ontharden, hebben we straks meer natuur in onze provincie. En dat hebben we hard nodig.

Help mee aan een beter klimaat.
Die kans ligt zomaar aan je deur!

20 tips voor een klimaatgezonde tuin



1 | Beperk de hoeveelheid gazon

Laat het gras groeien en maai enkele paden. Minder maaien is goed voor de biodiversiteit en voor kleine bestuivende insecten. Maai niet te kort! Lang gras heeft diepere wortels, waardoor de sprietten sterker en groener zijn en minder water nodig hebben. Zo blijft je gazon ook groen in periodes van droogte. Een graslandje met verwilderde biobloembollen, een bloemenweide of bloemenakker zijn vrolijke alternatieven voor een klassiek gazon. Kruiden als klaver of wat mos zorgen net voor afwisseling! Koop geen robotmaaiers want die verminken egels die 's nachts op pad gaan.



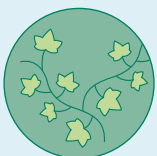
2 | Plant een boom

Bomen zijn natuurlijke airco's! Ze koelen dankzij de schaduw van de kruin, maar ze slaan ook water op. Bij warm weer verdampen ze dat water. Zo verkoelen bomen zichzelf. Ook jij, je tuin en je huis genieten mee van de koelere omgeving. Plant de boom waar hij in de zomer je woning, en vooral je ramen, beschaduw. Zo warmt het binnen minder op. En in de winter, als de bomen kaal zijn, heb je toch zon in huis. Kies een boom op maat van jouw tuin. Zo hoef je amper te snoeien. Heb je toch snoeiafval? Maak een takkenril als goedkope, natuurlijke afsluiting. Het is een uitstekende plek voor dieren om te schuilen, nestelen of overwinteren.



3 | Kies inheemse bomen, struiken en planten die ook bloeien

Planten 'van hier' zijn beter aangepast aan de lokale omstandigheden. Ze hebben zich lang geleden vanzelf in onze gebieden gevestigd en voelen zich hier thuis. Ze bieden ook een betere thuis voor vogels, insecten, allerlei dieren. Zorg dat er het jaar door voldoende nectar te vinden is in je tuin. Boswilg is een vroege bloeier, klimop is een belangrijke nectarbron in het (late) najaar. Wist je dat paardenbloemen en madeliefjes de eerste nectar leveren voor de hommels- en bijenkoninginnen die net ontwaken uit hun winterslaap? Met een bloeiende daktuin, een groendak of bloeiende klimplanten zorg je ook in de stad voor meer leven en biodiversiteit.



4 | Vergroen je gevel of balkon

Klimplanten tegen de gevel zijn één van de gemakkelijkste oplossingen voor meer groen. Ze zijn interessant voor insecten en vogels. Ze houden gevels droog en helpen isoleren. Bovendien vangen ze fijn stof op en temperen ze de effecten van wind, zon en geluid. Hangende



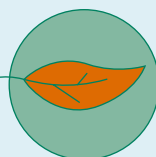
5 | Beperk opritten en terrassen, breek verharding uit en gebruik waterdoorlatende alternatieven

Op verharde oppervlakten kan het regenwater de grond niet insijpelen. Het kostbaar regenwater vloeit weg in riolen. Verharding bevordert verdroging en ook wateroverlast. Bij hevige stortregens – en dat mogen we verwachten door de klimaatverandering – kan het water niet tijdig afgevoerd worden. Gebruik verharding dus alleen op plaatsen waar dat echt nodig is. Vervang verharding zoveel mogelijk door groen: het houdt regenwater vast, zorgt voor verkoeling, gezondere lucht en meer biodiversiteit.



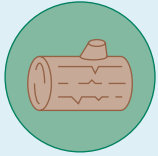
6 | Sla zoveel zoveel mogelijk regenwater op in je tuin

Geef ruimte en tijd aan hemelwater om in de bodem te dringen. Zelfs door kleine hoogteverschillen aan te brengen, laat je het water na een hevige regenbui vloeien naar een plek waar het de tijd krijgt om in de bodem te trekken. Maak dus een poel, infiltratiegreppel, regenwatervijver of moeraszone in je tuin. Deze vangen regenwater op en laten het langzaam in de bodem sijpelen. Zelfs wat plassen zijn een prima drink- of baadplekje voor vogels, vlinders en insecten. Ruimte voor water trekt leven en amfibieën aan, zorgt voor een gezonde bodem, helpt het grondwaterpeil aanvullen en voorkomt wateroverlast. Bovendien neemt een vochtige bodem minder snel warmte op, goed tegen de hitte in de zomer. Als je bodem voldoende water krijgt, kan je ook regenwater opslaan in een regenwaterput of -ton.



7 | Laat afgefallen blad liggen

Een dikke laag blad geeft onkruid minder kans, stimuleert het bodemleven en isoleert de bodem tegen vrieskou. Naarmate het blad vergaet, maakt het de bodem rijker en voedzamer. Als je in de herfst het blad laat liggen, krijg je tegen de volgende zomer een verteerde humuslaag die als een spons het water zal vasthouden en afgeven aan onze planten. Je hoeft dus niet te harken en niet te gieten, tenzij op je gazonnetje. Werk, geld en tijd voor jou gespaard!



8 | Laat dood hout liggen of staan

Tal van dieren en planten zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van dood hout: vogels zoals spechten, vleermuizen, vele insecten en paddenstoelen. Zo is een dode, rechtopstaande boomstam toch waardevol. Kevers en insecten die leven in dood hout zijn voedsel voor vogels en zoogdieren. Een takkenril met dood hout zorgt voor heel wat leven. Egels en kleine zoogdieren komen er bijvoorbeeld graag schuilen. Egels komen ook wonen onder een takkenhoop in een verwilderd hoekje. En met een egel in de tuin krijgen slakken geen kans!



9 | Laat droge bloemen of takken staan tot de lente

De verdroogde stengels en afgestorven materiaal bieden een winterse bescherming voor het hart en de wortels van de plant. Bovendien leeft en overwintert er van alles in die laag. Versnipper de plantenresten in het voorjaar tussen de planten, het is een natuurlijke bemesting en zorgt voor bodembedekking. Snoeisel kan je snipperen, composteren en teruggeven aan de natuur. Zo zorg je voor een gesloten kringloop in je tuin en hoef je niet naar het recyclagepark. Veel planten met decoratieve pluimen of zaaddozen hebben in de winter een mooi silhouet, zeker met een laagje sneeuw of rijm.



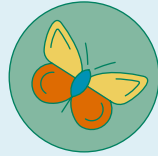
10 | Maak een vogelbosje

Dit is een vrij dicht en compact bosje waarin verschillende inheemse besdragende struiken en kleinere bomen bij elkaar staan (lijsterbes, gelderse roos, vlier, meidoorn, sporkehout, hondsroos, hazelaar...). Vogels vinden hier een variatie aan bessen en insecten. Planten met doemen bieden ideale schuil- en nestgelegenheid. 's Winters kan je bijvoederen. Zorg ook voor water voor de vogels om te drinken. En te baden!



11 | Verwelkom hommels en bijen

Ze zorgen voor de bestuiving, ook van onze voedselgewassen. Bijen hebben bloemen nodig met meeldraden en een stamper die goed bereikbaar is. Hommels hebben liever bloemen met een diepe kelk. Plant daarom bij voorkeur verschillende soorten planten met enkelvoudige bloemen die allemaal op een ander tijdstip bloeien. Enkelvoudige bloemen zijn vlot toegankelijk voor alle bestuivers. Zo hebben ze het ganse jaar door nectar. Wist je dat bomen zoals wilg, linde of esdoorn ook belangrijke nectarbronnen zijn?



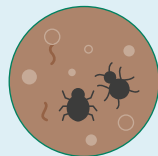
12 | Maak van je tuin een oase voor vlinders

Vlinders hebben nood aan bloemen om van te eten, planten om in te schuilen en verwilderde hoekjes om in te overwinteren. Ook hebben ze specifieke waardplanten nodig. Dit zijn planten waar ze hun eitjes in leggen en de jonge rupsen zich kunnen voeden. Hulst, wilde peen, zelfs brandnetels zijn belangrijke waardplanten voor vlinders. Ooit wordt zo'n rups de mooiste vlinder!



13 | Zorg voor laagjes in je tuin

Wist je dat een natuurlijk bos uit 4 lagen bestaat? Dat zijn de boomlaag, struiklaag, kruidlaag en strooisellaag. Door de opbouw van een natuurlijk bos te imiteren, maak je jouw tuin gevarieerder en interessanter voor jezelf en dieren. Je tuin ziet er ruimer en spannender uit. Bovendien heb je op die manier ook minder onderhoudswerk. Zag jij al iemand wieden in een natuurlijk bos?



14 | Zorg voor een gezonde bodem

Dat is essentieel voor een gezonde plantengroei. In een gezonde bodem zit voldoende zuurstof en vocht. Nuttige schimmels, bacteriën en allerlei kleine beestjes zoals regenwormen of pissebedden zetten er organisch materiaal om. Zo krijgen planten de nodige voeding. Zorg voor voldoende humus en organisch materiaal. Grondwerken mogen de bodem niet verstoren. Voorkom verdichting door er niet met zwaar materiaal over te rijden. Haal bodemlagen niet door elkaar: je kan beter woelen dan spitten. Moet je toch spitten, doe het dan ondiep.



15 | Kies voor een levende tuinafsluiting

Groene omheiningen bieden windbescherming, privacy en geven zuurstof aan de lucht. Hagen, heggen, houtkanten of struikgordels zijn heel nuttig voor dieren. Ze vormen nest-, schuil- en voedselplaatsen voor vogels, kleine zoogdieren en insecten. Dieren gebruiken deze lijnvormige elementen ook als verbindingsweg naar de beplanting van de burens of de omgeving. Zorg dat er doorgang is voor egels en padden naar de burens. Vermijd dure afsluitingen met platen of rasters. Hagen zorgen voor een betere doorworteling van de ondergrond en zo voor meer opnamecapaciteit van regenwater. Zo leveren hagen een bijdrage aan het vasthouden en plaatselijk infiltreren van regenwater.



16 | Plant bodembedekkers

Bodembedekkers verhinderen dat ongewenste planten zich kunnen vestigen. Zo heb je minder onderhoudswerk. Ze zijn een goed alternatief voor gazon waar je niet loopt of waar gras slecht groeit.



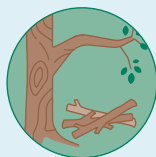
17 | Gebruik geen pesticiden of kunstmeststoffen

Chemische bestrijdingsmiddelen of kunstmeststoffen brengen je tuin onnodig uit balans, zijn duur en hebben slechts een kortstondig effect. Zoek de oorzaak van de plaag en pas alternatieve maatregelen toe. Bloemen floreren op arme grond. Gebruik dus zo weinig mogelijk extra meststoffen en bij voorkeur organische meststoffen.



18 | Maak een verloren tuinhoekje

Een verloren tuinhoekje met wat stenen is een riante woonwijk voor tal van dieren. Verzamel wat losse stenen, gebroken bloempotten, dakpannen, dun en dik hout kras op een hoekje in je tuin dat je verder laat verwilderen. Hierin kunnen allerlei dieren zich verschuilen of komen overwinteren. Salamanders bijvoorbeeld, maar ook padden en kikkers. Leg daarnaast wat donkere stenen in de zon als zonnepan voor deze dieren. Koudbloedigen warmen zo op. Heb je het liever netjes? Maak dan een egelhuisje, bijenhotel of voederhuisje.



19 | Buiten spelen is heerlijk

Je (klein)kinderen zullen je dankbaar zijn voor een natuurlijke tuin waar het leuk ravotten is. Vergeet de trampoline en maak plaats voor een wilgenhut of -tunnel, een speelhoekje met wat zitstronken of een leuke klimboom. Je eigen kamp maken in de tuin met een paar stokken en een oud laken garandeert uren en dagen speelplezier!



20 | Geniet van je natuurlijke tuin

Je tuin is de ideale plek voor jou en je familie om te genieten van het buitenleven. Minder gazon en langer gras, betekent minder maaien. Een losse heg is minder werk dan een strakke haag. Als je voldoende rekening houdt met de ruimte die volwassen bomen en struiken nodig hebben, heb je minder snoeiwerk. Zo heb je meer tijd voor jezelf. Vergeet dus niet dat plekje voor die hangmat of tuinstoel om eens lekker te luieren.



De Provincie Oost-Vlaanderen wil
klimaatneutraal zijn in 2040.

www.oost-vlaanderen.be
klimaatgezondetuin@oost-vlaanderen.be

Meer tips en info vind je ook op
www.blauwgroenvlaanderen.be
byebyegrass.eu
www.vlaamsbrabant.be/leve-de-tuin
www.plantvanhier.be
www.mijntuinlab.be
www.vmm.be
(handige waterwegwijzer bouwen en verbouwen)
www.vmm.be/mijn-gifvrije-tuin

